

سوالات درس چهارم (کدام تصویر از جهان؟)

جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- یکی از اقدامات موثر و مهم فیلسوفان ، دقت در مفاهیم عامیانه و ..... و ..... یا تعمیق آنها بوده است. نقد- تصحیح
- ۲- دموکریتوس معتقد بود که ماده اولیه تشکیل دهنده جهان، ..... و ..... ذریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیمی هستند. اتم ها- ذرات
- ۳- برخورد اتفاقی ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیاء فعلی در جهان است دیدگاه ..... می باشد. دموکریتوس
- ۴- ابن سینا در مهم ترین کتاب فلسفی خود، یعنی «.....» درباره «اتفاق» و مفاهیم دیگری از قبیل «شانس» سخن گفته و تلاش کرده نظر مردم را در مورد این مفاهیم ..... نماید. الهیات شفا- تصحیح
- ۵- الهیات شفا مهمترین کتاب فلسفی ..... است. ابن سینا
- ۶- ابن سینا در مهم ترین کتاب فلسفی خود یعنی «الهیات شفا» درباره «.....» و مفاهیم دیگری از قبیل «.....» سخن گفته و تلاش کرده نظر مردم را در مورد این مفاهیم تصحیح نماید. اتفاق- شانس
- ۷- معنای اول اتفاق این است که میان پدیده ها و علل آنها رابطه ..... وجود ندارد ضروری
- ۸- معنای دوم اتفاق این است که ..... میان اشیاء و آثار آنها نیست. سنخیتی
- ۹- معنای سوم اتفاق نبودن ..... و ..... در حرکات و نظم جهان است. غایت- هدف
- ۱۰- معنای چهارم اتفاق عبارت است از رخ دادن حوادث ..... است. پیش بینی نشده
- ۱۱- فیلسوفی را سراغ نداریم که به طور صریح و روشن با معنای ..... اتفاق موافق باشد. اول
- ۱۲- همه فیلسوفان چنین اتفاقی (به معنای اول) را ..... می کنند و می گویند هر معلولی به علت نیاز دارد و یک رابطه ضروری میان علت و معلول برقرار است. انکار
- ۱۳- برخی از مردم که از تمام اجزای یک ..... آگاه نیستند، گاهی فکر می کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، ..... آن پدید نیامده است. علت- معلول
- ۱۴- در مواردی که معلول ، از مجموعه ای از عوامل پدید می آید ، هر یک از عوامل را «.....» و مجموعه عوامل را «.....» می نامند. علت ناقصه- علت تامه
- ۱۵- اتفاق به معنای دوم (انکار سنخیت) از نظر بسیاری از فلاسفه از جمله ..... و ..... و علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، امکان پذیر نیست. ابن سینا- ملاصدرا
- ۱۶- بسیاری از فلاسفه مسلمان، از جمله ..... و ..... اتفاق به این معنا که سنخیتی میان علت و معلول وجود ندارد را قبول نمی کنند. ابن سینا- ملاصدرا
- ۱۷- از نظر بسیاری از فلاسفه، اگر کسی واقعا اصل ..... را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند به هیچ کاری دست نخواهد زد. سنخیت میان علت و معلول
- ۱۸- اگر کسی اصل سنخیت را انکار کند نمی تواند ..... و ..... موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد. نظم - هماهنگی
- ۱۹- در حقیقت انکار اصل ..... بی اعتباری همه علوم و بی اعتباری به آنها را به دنبال دارد و متناقض با یک ..... نظام مند و قانون مند است. سنخیت- هستی
- ۲۰- پذیرفتن اتفاق به معنای سوم ، نفی « ..... نخستین » و « ..... » را به دنبال دارد. علت- آفریننده
- ۲۱- غایت مند بودن جهان بدان معناست که مجموعه حوادثی که در جهان رخ می دهد، برای رسیدن به ..... و ..... و از پیش تعیین شده است. هدف- غایت معین
- ۲۲- قبول غایت مندی جهان، فقط با قبول علت ..... و .....، یعنی قبول آفریننده امکان پذیر است. نخستین- عله العلل
- ۲۳- قبول غایت مندی جهان، فقط با قبول علت نخستین و عله العلل، یعنی قبول ..... امکان پذیر است. آفریننده
- ۲۴- آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت ..... و ..... را اثبات می کنند، معتقدند که اتفاق به معنای سوم هم مانند دوم معنای اول امکان پذیر نیست. نخستین- آفریننده

- ۲۵- آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را ثابت می کنند ، معتقدند همه حوادث جهان از ابتدا تا کنون و در آینده در جهت یک ..... و ..... از پیش تعیین شده قرار دارند. هدف- غایت
- ۲۶- (معنی سخن برخی فلاسفه معتدبه علت نخستین این است که) جهانی که ما در آن زندگی می کنیم ، به سوی ..... خود در حرکت است و مرحله به مرحله ..... می شود. کمال- کامل تر
- ۲۷- آن دسته از فیلسوفان که به. خداوند و علت..... برای جهان معتقد نیستند..... زنجیره حوادث را نیز انکار می کنند. نخستین- غایت مندی
- ۲۸- دسته ای از فیلسوفان هم هستند که در عین انکار خداوند، برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند و بگویند که جهان به سمت یک..... در حرکت است و روز به روز ..... می شود. غایت برتر- کامل تر
- ۲۹- اما نظر این فیلسوفان (فیلسوفانی که در عین انکار خدا برای جهان غایت و هدف تعیین می کنند) مورد نقد قرار گرفته است. زیرا قبول غایت برای اشیاء و پدیده های جهان وقتی امکان پذیر است که آن..... قبل از پیدایش اشیاء..... شده باشد. غایت- مشخص
- ۳۰- معنای چهارم اتفاق با هیچ یک از..... و..... علیت مخالف نیست بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. اصول- لوازم
- ۳۱- معنای چهارم اتفاق با هیچ یک از اصول و لوازم ..... مخالف نیست بلکه مربوط به ..... ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. علیت- علم

درستی یا نادرستی عبارات های زیر را مشخص کنید.

- ۳۲- «اتفاق» از کلماتی است که در گفت و گوهای روزمره همه اقوام و ملل کاربرد ندارد. غ
- ۳۳- دموکریتوس فیلسوف یونان باستان از واژه «اتفاق» استفاده کرده است. ص
- ۳۴- افلاطون معتقد است که ماده اولیه تشکیل دهنده جهان ، اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند. غ
- ۳۵- به عقیده دموکریتوس ماده اولیه تشکیل دهنده جهان، اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند ص
- ۳۶- به عقیده دموکریتوس برخورد منظم و حساب شده ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم سبب پیدایش عناصر و اشیاء فعلی در جهان شده است. غ
- ۳۷- شکل دیگری از اتفاق در گفته های برخی دانشمندان زیست شناس آمده است. ص
- ۳۸- به عقیده برخی دانشمندان زیست شناس، از ابتدای پیدایش موجود زنده بر روی زمین، جانداران بی شماری پدید آمده اند که بیشتر آنها به علت ناسازگاری با محیط زندگی ، از بین رفته اند. ص
- ۳۹- به عقیده برخی دانشمندان زیست شناس، فقط آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آنها، «اتفاقا» سازگار با محیط بوده به حیات خود ادامه داده و رشد کرده اند و تکثیر شده اند.. ص
- ۴۰- برخی از دانشمندان احتمال می دهند که جهان کنونی ما، یعنی این میلیارد ها کهکشان، بر اثر یک انفجار بزرگ - مه بانگ- آغاز شده است.. ص
- ۴۱- چون برخی از دانشمندان پیدایش جهان را بر اثر انفجار مه بانگ می دانند این بیان باعث شد برخی تصور کنند پیدایش این جهان اتفاقی و بدون علت بوده است. ص
- ۴۲- یکی از اقدامات مؤثر فیلسوفان ، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آنها بوده است. ص
- ۴۳- ملا صدرا در الهیات شفا مهمترین کتاب فلسفی خود، تلاش کرده است نظر مردم را در مورد دو مفهوم ، اتفاق و شانس ، تصحیح نماید. غ
- ۴۴- ابن سینا در کتاب «الهیات شفا» درباره «اتفاق» و مفاهیم دیگری از قبیل «شانس» سخن گفته و تلاش کرده نظر مردم را در مورد این مفاهیم تصحیح نماید. ص
- ۴۵- معنای اول اتفاق این است که میان پدیده ها و علل آنها رابطه ضروری وجود دارد. غ
- ۴۶- معنای دوم اتفاق این است که میان اشیاء و آثار ها سنخیتی وجود دارد. غ
- ۴۷- معنای سوم اتفاق؛ نبودن غایت و هدف خاص در حرکات و نظم جهان است. ص
- ۴۸- معنای چهارم اتفاق عبارت است از رخ دادن حوادث پیش بینی شده است. غ

- ۴۹- فیلسوفی را سراغ نداریم که به طور صرح و روشن با معنای اول موافق نباشد. غ
- ۵۰- فیلسوفان، معمولاً چنین اتفاقی (اتفاق به معنای اول) را انکار نمی کنند و می گویند هر معلولی به علت نیاز ندارد. غ
- ۵۱- برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند می پندارند، میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد. ص
- ۵۲- در مواردی که معلول از مجموعه ای از عوامل پدید می آید، هر یک از عوامل را «علت تامه» می نامند. غ
- ۵۳- مجموعه عوامل در پدید آمدن معلول را، علت ناقصه می نامند. غ
- ۵۴- نوشتن روی کاغذ، معلول عواملی از قبیل انسان، قلم، گرفتن قلم در دست، اندیشه کردن، اراده کردن و حرکت دست می باشد و نوشتن محقق می شود به مجموعه این عوامل علت ناقصه گفته می شود. غ
- ۵۵- اتفاق به این معنا که سختی میان علت و معلول وجود ندارد از نظر همه فلاسفه و دانشمندان جهان قابل قبول است. غ
- ۵۶- نکار اصل سختی، بی اعتباری همه علوم و بی اعتباری به آنها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام مند و قانون مند است. ص
- ۵۷- نبودن غایت و هدف خاص در حرکات جهان یکی از معانی اتفاق است. ص
- ۵۸- اتفاق به معنای دوم از نظر بسیاری از فلاسفه از جمله ابن سینا و ملاصدرا و علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، امکان پذیر است. غ
- ۵۹- اتفاق به معنای سوم از نظر بسیاری از فلاسفه امکان پذیر نیست چون قبول این معنای اتفاق، نفی اصل سختی علت و معلول را به دنبال دارد. ص
- ۶۰- بسیاری از فلاسفه می گویند: اگر کسی واقعا اصل سختی را انکار کند به هیچ کاری دست نخواهد زد. ص
- ۶۱- بسیاری از فلاسفه می گویند: اگر کسی واقعا اصل سختی را انکار کند، چنین فردی می تواند نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد. غ
- ۶۲- پذیرفتن اتفاق به معنای سوم، نفی «علت نخستین جهان» و «آفریننده» را به دنبال دارد. ص
- ۶۳- پذیرش معنای سوم اتفاق یعنی نفی علت نخستین جهان و آفریننده، زیرا غایت مند بودن جهان یعنی پذیرش هدف و غایت مندی مجموعه حوادث و رخداد های جهان، و قبول غایت مندی فقط با قبول علت نخستین امکان پذیر است. ص
- ۶۴- آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می کنند، معتقدند که اتفاق به معنای سوم امکان پذیر نیست. ص
- ۶۵- آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می کنند، معتقدند که جهانی که ما در آن زندگی می کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل تر می شود. ص
- ۶۶- آن دسته از فلاسفه که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند، غایت مندی زنجیره حوادث را نیز قبول می کنند. غ
- ۶۷- آن دسته از فلاسفه که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند و وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می آورند که از پیش تعیین شده نبوده است. ص
- ۶۸- به اعتقاد برخی فلاسفه، جهانی که ما در آن زندگی می کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل تر می شود. ص
- ۶۹- معنای چهارم اتفاق، رخ دادن حوادث پیش بینی شده است. غ
- ۷۰- معنای چهارم اتفاق با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست. ص
- ۷۱- آن دسته از فیلسوفان که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند، غایت مندی زنجیره حوادث را انکار نمی کنند. غ
- ۷۲- برخی از فلاسفه، وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می آورند که از پیش تعیین شده نبوده است. ص
- ۷۳- دسته ای از فلاسفه هستند که در عین انکار خداوند، می خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند. ص
- ۷۴- دسته ای از فلاسفه می گویند که جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت نیست و روز به روز ناقص تر می شود. غ
- ۷۵- معنای چهارم اتفاق مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است. ص

سوالات کوتاه پاسخ

- ۷۶- به نظر ابن سینا وظیفه فیلسوفان در برخورد با مفاهیم عامیانه چیست؟ (۱) دقت در مفاهیم عامیانه (۲) نقد و تصحیح با تعمیق در آنها
- ۷۷- مهمترین کتاب فلسفی ابن سینا کدام است؟ الهیات شفا
- ۷۸- ابن سینا در کدام کتاب خود درباره اتفاق و شانس سخن گفته است؟ الهیات شفا

- ۷۹- از نظر دموکریتوس ماده اولیه تشکیل دهنده جهان چیست؟ اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم
- ۸۰- کدام فیلسوف یونانی معتقد بود که ماده اولیه تشکیل دهنده جهان ، اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم هستند؟
دموکریتوس
- ۸۱- از نظر دموکریتوس چه چیزی سبب پیدایش عناصر و اشیاء در جهان شده است؟ برخورد اتفاقی اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیم
- ۸۲- از نظر برخی زیست شناس ها کدام دسته از جانداران به حیات خود ادامه داده و رشد کرده اند؟ آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آنها «اتفاقا» سازگار با محیط بوده است.
- ۸۳- از نظر برخی زیست شناسان چرا بیشتر جانداران از بین رفته اند؟ به علت ناسازگاری اندام ها و اعضای بدنشان با محیط
- ۸۴- ابن سینا در کتاب الهیات شفا درباره چه مفاهیمی سخن گفته و تلاش کرده نظر مردم را در مورد این مفاهیم تصحیح نماید؟ اتفاق و شانسی
- ۸۵- کدام فیلسوف ، دقت در مفاهیم عامیانه و نقد و تصحیح یا تعمیق آنها را از وظایف فیلسوفان می شمارد؟ ابن سینا
- ۸۶- قبول اصل علیت با نفی کدام موضوع هماهنگی دارد؟ اتفاق
- ۸۷- طبق کدام اصل فلسفی علت های خاص معلول های خاص دارند و هر معلولی نیز از علت خاص خود سرچشمه می گیرد؟ سنخیت میان علت و معلول
- ۸۸- از اصل سنخیت میان علت و معلول چه نتیجه ای حاصل می آید؟ نظم و قانون مندی معین میان دسته های مختلف پدیده ها
- ۸۹- از نظر فلاسفه انکار کدام اصل بی اعتباری همه علوم و بی اعتنایی به آنها رابه دنبال دارد؟ اصل سنخیت
- ۹۰- چرا برخی از مردم می پندارند میان علت و معلول ، رابطه ضروری وجود ندارد؟ چون از تمام اجزای علت آگاه نیستند.
- ۹۱- شرط وجوب بخشی علت به معلول چیست؟ علت با تمام حقیقت خود تحقق یافته باشد. به عبارت دیگر علت تامه باشد.
- ۹۲- کدام معنای اتفاق بی ارتباط با اصل علیت نیست و نفی علیت نمی کند؟ معنای چهارم رخ دادن حادثه پیش بینی نشده
- ۹۳- چرا می گوئیم اتفاق به معنای چهارم صحیح است و نفی علیت نمی کند؟ زیرا در این مورد ، وجود علت را می پذیریم اما نسبت به آن شناخت نداریم.
- ۹۴- چرا معنای اول و دوم اتفاق با قبول اصل علیت سازگاری ندارد؟ زیرا نفی هر یک از لوازم علیت مساوی با نفی اصل علیت است.
- ۹۵- چرا نفی غایت مندی در حرکات جهان (معنای سوم اتفاق) با قبول اصل علیت سازگار نیست؟ زیرا وجود غایت مندی برای مجموعه هستی نشانه وجود علت است و نفی غایت مندی نشانه علت العلیل
- ۹۶- کدام معنای اتفاق از نظر همه فیلسوفان انکار می شود؟ معنای اول : نفی وجوب علی و معلولی
- ۹۷- اعتقاد به علت نخستین جهان و آفریننده کدام معنای اتفاق را نفی می کند؟ معنای سوم یعنی نفی غایت مندی در تحولات جهان
- ۹۸- کدام دسته از فلاسفه غایت مندی زنجیره حوادث را انکار می کنند و اتفاق به معنای سوم را می پذیرند؟ آن دسته از فیلسوفان که علت نخستین جهان و آفریننده را معتقد نیستند.
- ۹۹- به عقیده کدام دسته از فیلسوفان همه حوادث جهان از ابتدا تا کنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند؟ آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می کنند.
- ۱۰۰- کدام معنای اتفاق با قبول علت نخستین جهان سازگار نیست؟ معنای سوم، نفی غایت مندی در تحولات جهان
- ۱۰۱- فرق اصل علیت و اصل سنخیت را بنویسید؟ اصل علیت ارتباط و پیوستگی موجودات جهان را بیان می کند و اصل سنخیت نیز نظم و قانون مندی میان پدیده ها را آشکار می سازد.
- ۱۰۲- کدام دسته از فیلسوفان غایت مندی زنجیره حوادث را انکار می کنند؟ آن دسته از فلاسفه که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند

سوالات تشریحی

- ۱۰۳- نظر دموکریتوس درباره ماده اولیه جهان و چگونگی پیدایش موجودات چیست؟ معتقد بود که ماده اولیه تشکیل دهنده جهان، اتم ها و ذرات ریز تجزیه ناپذیر و غیر قابل تقسیمی هستند که در فضای غیر متناهی پراکنده بوده و به شکلی سرگردان حرکت می کرده اند . برخورد اتفاقی این ذرات سرگردان سبب پیدایش عناصر و اشیاء فعلی در جهان شده است.
- ۱۰۴- نظریه برخی دانشمندان زیست شناس در مورد پیدایش موجودات بر اساس اتفاق را توضیح دهید؟

آنان می گویند که از ابتدای پیدایش موجود زنده بر روی زمین ۳/۵ میلیارد سال می گذرد. طی این سال ها جانداران بی شماری پدید آمده اند اما بیشتر آنها به علت ناسازگاری اندام ها و اعضای بدنشان با محیط زندگی از بین رفته اند. فقط آن دسته از جانداران که تغییرات بدنی آنها اتفاقا، سازگار با محیط بوده، به حیات خود ادامه داده و رشد کرده اند و تکثیر شده اند.

۱۰۵- چهار معنای اتفاق را بنویسید؟

اول: میان پدیده ها و علل آنها رابطه ضروری وجود ندارد.

دوم: سختی میان اشیاء و آثار آنها نیست.

سوم: به معنای نبود غایت و هدف خاص در حرکات و نظم جهان است.

چهارم: به معنای رخ دادن حادثه پیش بینی نشده

۱۰۶- تعیین کنید هر عبارت کدام معنای اتفاق است و چگونه علیت را نفی می کند؟

(۱) علت موجود شود اما معلول آن پدید نیاید (معنای اول: نفی وجوب علی و معلولی)

(۲) بدون وجود ابر، خود به خود باران ببارد (معنای اول: نفی وجوب علی و معلولی)

(۳) از هر علتی هر معلولی پدید آید (معنای دوم: نفی سختی میان علت و معلول)

(۴) حرارت سبب یخ بستن آب و آفتاب سبب تاریکی شود (معنای دوم: نفی سختی میان علت و معلول)

(۵) تحولات جهان بطور اتفاقی منجر به پیدایش موجودات کنونی شده است (معنای سوم: نفی غایتمندی و هدفمندی)

(۶) اتفاقی دوستم را ملاقات کردم (معنای چهارم: نفی علیت نمی کند)

(۷) همه عوامل نوشتن وجود دارد ولی نوشتن صورت نمی گیرد (معنای اول: نفی وجوب علی و معلولی)

۱۰۷- چرا مردم اتفاق به معنای اول (نفی وجوب علی و معلولی) را به کار می برند؟ برخی از مردم که از تمام اجزای یک علت آگاه نیستند، گاهی فکر می کنند که در برخی موارد، در عین وجود علت، معلول پدید نمی آید و بر این اساس، می پندارند، میان علت و معلول، رابطه ضروری وجود ندارد.

۱۰۸- علت تامه و علت ناقصه را تعریف کنید؟ در مواردی که معلول، از مجموعه ای از عوامل پدید می آید، هر یک از عوامل را «علت ناقصه» و مجموعه عوامل را «علت تامه» می نامند.

۱۰۹- چرا معنای دوم اتفاق یعنی نفی سختی از نظر برخی فیلسوفان قابل قبول نیست؟ زیرا قبول این معنای اتفاق، نفی اصل سختی علت و معلول را رد دنبال دارد آنان می گویند اگر کسی واقعا اصل سختی میان علت و معلول را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بدارد، به هیچ کاری دست نخواهد زد؛ مثلا نمی تواند برای رفع عطش آب بیاشامد؛ زیرا میان آب و رفع عطش رابطه ای مشاهده نمی کند. علاوه بر این، چنین فردی نمی تواند نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد و حتی نمی تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده ها تشویق نماید در حقیقت انکار اصل سختی، بی اعتباری همه علوم و بی اعتباری به آنها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام مند و قانونمند است.

۱۱۰- فلاسفه در اثبات یانفی اتفاق به معنای سوم یعنی غایتمندی و هدفمندی در تحولات جهان چند دسته شده اند؟

دیدگاه هر دسته در مورد این معنای اتفاق را بنویسید؟

(۱) آن دسته از فلاسفه که برای جهان علت نخستین و آفریننده را اثبات می کنند، معتقدند که این نوع اتفاق هم مانند دو معنای اول امکان پذیر نیست و همه حوادث جهان از ابتدا تاکنون و در آینده در جهت یک هدف و غایت از پیش تعیین شده قرار دارند به عبارت دیگر: جهانی که ما در آن زندگی می کنیم، به سوی کمال خود در حرکت است و مرحله به مرحله کامل ترمی شود.

(۲) آن دسته از فیلسوفان که به خداوند و علت نخستین برای جهان معتقد نیستند، غایتمندی زنجیره حوادث را نیز انکار می کنند و حتی وجود فرایندهای تکاملی در جهان را امری اتفاقی به حساب می آورند که از پیش تعیین شده نبود است.

(۳) دسته ای از فیلسوفان هستند که در عین انکار خداوند، می خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند و بگویند که جهان به سمت یک غایت برتر در حرکت است و روز به روز کامل تر می شود و به غایت خود نزدیک تر می گردد.

۱۱۱- پذیرش معنی چهارم از اتفاق که، ممکن است از هر علتی هر معلولی پدید آید، چه آثار و پیامدهایی به همراه خواهد داشت؟ هر کس به این معنی از اتفاق معتقد باشد به هیچ کاری دست نخواهد زد. علاوه بر این، چنین فردی نمی تواند نظم و هماهنگی موجود

در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد او حتی نمی تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده ها تشویق نماید و بالاخره اینکه انکار اصل سنخیت، بی اعتباری همه علوم و بی اعتنایی را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام مند و قانون مند است.

۱۱۲- چرا نظر آن دسته از فلاسفه که در عین انکار خداوند، می خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند مورد نقد قرار گرفته است؟ زیرا قبول غایت برای اشیاء و پدیده های جهان وقتی امکان پذیر است که آن غایت، قبل از پیدایش اشیاء مشخص شده باشد تا اشیاء متناسب با آن هدف و آن غایت ساخته شده و پدید آمده باشند تا به سوی آن حرکت نمایند و تکامل یابند و چنین غایت و هدفی، بدون قبول خداوند امکان پذیر نیست.

۱۱۳- بررسی معنای اول اتفاق را بنویسید؟ فیلسوفی را سراغ نداریم که به طور صریح و روشن با معنای اول اتفاق موافق باشد. همه فیلسوفان چنین اتفاقی را انکار می کنند و می گویند چون هر معلولی به علت نیاز دارد و یک رابطه ضروری میان علت و معلول آن است، نمی شود که میان حوادث رابطه ای ضروری برقرار نباشد. اگر عوامل پیدایش باران وجود داشته باشد حتما باران خواهد بارید.

۱۱۴- بررسی معنای دوم اتفاق را بنویسید؟ اتفاق به این معنا نیز از نظر بسیاری از فلاسفه، از جمله ابن سینا و ملاصدرا و علامه طباطبایی و برخی فیلسوفان اروپایی، امکان پذیر نیست؛ زیرا قبول این معنای اتفاق، نفی اصل سنخیت علت و معلول را به دنبال دارد. آنان می گویند اگر کسی واقعا اصل سنخیت میان علت و معلول را انکار کند و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند، به هیچ کاری دست نخواهد زد؛ و چنین فردی نمی تواند نظم و هماهنگی موجود در طبیعت را تبیین کند و دلیل آن را به دست آورد او حتی نمی تواند دانشمندان را به کشف علل پدیده ها تشویق نماید در حقیقت انکار اصل سنخیت، بی اعتباری همه علوم و بی اعتنایی به آنها را به دنبال دارد و متناقض با یک هستی نظام مند و قانون مند است.

۱۱۵- بررسی معنای سوم اتفاق را بنویسید؟ پذیرفتن این معنای اتفاق، نفی « علت نخستین جهان » و « آفریننده » را به دنبال دارد زیرا غایت مند بودن جهان بدان معناست که مجموعه حوادثی که در جهان رخ می دهد، هدف و غایت معین و از پیش تعیین شده ای را دنبال می کند و قبول این غایت مندی فقط با قبول علت نخستین و علت العلل، یعنی قبول آفریننده امکان پذیر است. به همین جهت فلاسفه نسبت به این معنای اتفاق دو دسته شده اند. عده ای علت نخستین جهان و آفریننده را اثبات نموده و دسته ای آن را انکار نموده اند.

۱۱۶- معنای چهارم اتفاق را بررسی کنید؟ معنای چهارم اتفاق رخ دادن حادثه پیش بینی نشده است. این معنای اتفاق با هیچ یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست. بنابراین کاربرد درستی دارد و مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است.